

Ascert-certificatieschema buiten spel voor OD's: wetgever trekt eindelijk de streep

In deze editie duiken we in een vraag die al jaren als een splinter in het Nederlandse asbeststelsel zit: **wat mogen Omgevingsdiensten nu écht met het certificatieschema van Ascert?**

Wie de wetgeving naast elkaar legt, ziet dat de scheiding tussen leefomgeving en arbeidsomstandigheden al jaren bestaat. De Landsadvocaat Pels Rijcken-adviezen (2019) en eerdere wijzigingen in het Asbestverwijderingsbesluit bevestigen dit.

Maar **Staatsblad 2025, 242 (19 september 2025)** trekt de lijn definitief:

Omgevingsdiensten hebben – op één uitzondering na – géén bevoegdheid over het Ascert-certificatieschema.

In deze editie zet ik de feiten op een rij en geef ik certificaathouders concrete handvatten om zich te verweren tegen onrechtmatige handhaving. De mist is weg. De grens ligt vast. Nu moet de praktijk volgen.

1. Twee domeinen, twee wettelijke werelden Omgevingsdiensten → Leefomgeving (Bbl / Asbestverwijderingsbesluit)

- Bewaken de omgeving, het milieu en de veiligheid van omwonenden.
- Mogen ingrijpen wanneer asbest zich kan verspreiden naar de omgeving.
- **Zijn géén bevoegd gezag voor de Arbeidsomstandighedenwet.**

Arbeidsinspectie & CBI's → Arbeidsomstandigheden (Arbowetgeving)

- Bewaken de veiligheid van werknemers.
- Handhaven op:
 - blootstelling aan asbestvezels,
 - correcte uitvoering van risicoklasse-werkzaamheden.
- Het Ascert-certificatieschema is volledig verankerd in de Arbowetgeving, **niet** in het Bbl.

2. Staatsblad 2025, 242: de definitieve bevestiging

Op 19 september 2025 verscheen **Staatsblad 2025, 242**. Daarmee bevestigt de wetgever dat Omgevingsdiensten (OD's) **geen Ascert-certificatieschema-eisen mogen handhaven en voorschrijven** binnen het omgevingsrecht. De praktijk waarin schema-eisen via zorgplicht of maatwerkvoorschriften tóch werden opgelegd, is daarmee formeel begrensd.

Maar — en dit is belangrijk — OD's houden wél hun beperkte rol bij de vormtoets van een asbestinventarisatierapport. Die rol verandert niet door Stb. 2025, 242.

2.1 De Landsadvocaat zei het al in 2019

In 2019 adviseerde Pels Rijcken (Landsadvocaat) al ondubbelzinnig:

- De handhavingssporen zijn gescheiden.
- Er is geen overlap en geen doorschuifruimte. Het Arbo-spoor (SZW) en het Omgevingsrecht-spoor (lenW/OD's) zijn twee volledig gescheiden domeinen. Een OD mag dus alleen toetsen wat binnen het omgevingsrecht valt: de vormvereisten van de sloopmelding.

2.2 De wettelijke rol van OD's is en blijft helder en beperkt

OD's hebben drie kerntaken in het kader van asbest:

- **Toeziën op risico's voor de omgeving**, waaronder het beoordelen of werkzaamheden of situaties kunnen leiden tot blootstelling of verspreiding van asbestvezels. (Omgevingswet art. 18.1; Bbl art. 7.4)
- **Optreden bij mogelijke verspreiding**, door maatregelen te treffen of verplichtingen op te leggen wanneer zij inschatten dat er risico's voor de leefomgeving bestaan. (Bbl art. 7.4 lid 1; Asbestverwijderingsbesluit art. 4-5)
- **Handhaven op basis van het Bbl en het Asbestverwijderingsbesluit**, inclusief de daarin opgenomen zorgplichtbepalingen. (Bbl; Asbestverwijderingsbesluit; Omgevingswet hoofdstuk 18)

Dit is het volledige wettelijke speelveld. Niet meer, niet minder.

2.3 Hoe OD's het Ascert-certificatieschema tóch binnenhaalden

In de praktijk vullen OD's de zorgplicht vaak in door **eisen uit het private certificatieschema** te gebruiken als normatief kader.

In de praktijk gebeurde het volgende:

1. OD vermoedt "mogelijke verspreiding".
2. OD beroept zich op de **zorgplicht** (Bbl art. 7.4).
3. OD stelt dat maatregelen nodig zijn.
4. OD neemt **eisen uit het Ascert-certificatieschema** over in een **maatwerkvoorschrift**.
5. Die eisen worden vervolgens gehandhaafd alsof het wetgeving is.

Het resultaat:

Ascert-certificatieschema-eisen werden via de achterdeur verplicht gesteld.

Zonder aanwijzing door de wetgever.

Zonder democratische legitimatie.

Zonder rechtszekerheid voor de sector.

2.4 Wat OD's wél mogen binnen het Ascert-certificatieschema:

Een OD mag enkel een de **vormtoets uitvoeren** op artikel 22 "Asbestinventarisatierapport".

OD's mogen alleen:

- **controleren of er een inventarisatierapport is,**
- **controleren of alle verplichte onderdelen aanwezig zijn** (vormvereisten),
- **controleren of het rapport voldoet aan art. 4.54a Arbobesluit.**

Dit is een **vormtoets**, geen inhoudstoets.

OD's mogen dus **niet beoordelen**:

- of de risicoklasse "goed" is,
- of de meetstrategie juist is,
- of de inventarisatie "volledig genoeg" is,
- of het rapport voldoet aan inhoudelijke werkwijzen.

Grondslag (wettelijke onderbouwing):

- De inventarisatieplicht komt uit **Arbobesluit art. 4.54a**. Daarin staat dat vóór werkzaamheden een asbestinventarisatierapport moet worden opgesteld.
- De **Arboregeling** bevat een **statische verwijzing** naar het Ascert-certificatieschema, waardoor **artikel 22 van het schema wettelijk bepaalt welke onderdelen een inventarisatierapport moet bevatten**. Dat zijn dus **vormvereisten**, geen inhoudelijke normen.
- **Het inventarisatierapport is een verplicht onderdeel van de sloopmelding**
- Op grond van **Bbl art. 7.10 lid 3** moet bij een sloopmelding een **asbestinventarisatierapport** worden gevoegd.

(Pels Rijcken-adviezen 17 juni 2019 – PRDF-2766323 en 16 december 2019 – PRDF-3138667)

Wat OD's ook níet mogen: Ascert-certificatieschema-eisen als handhavingsnorm gebruiken

Staatsblad 2025, 242 maakt glashelder:

- OD's handhaven uitsluitend op **Bbl, Asbestverwijderingsbesluit** en **Omgevingswet**.
- Het Ascert-certificatieschema heeft **alleen normatieve werking binnen het Arbo-domein**, via de Arboregeling.
- OD's mogen Ascert-certificatieschema-eisen **niet** gebruiken als normatief kader in het omgevingsrecht.

- Zij mag (ook) niet:
Inhoudelijke aspecten van het certificatieschema beoordelen zoals:
 - (uitvoering van) werkmethoden,
 - risicoklasse indelingen,
 - hoeveelheden,
 - verplichtingen van certificaathouders
 - technische keuzes.
 Die bevoegdheid ligt uitsluitend bij SZW/CBI's binnen het **arbeidsomstandighedenrecht**.
- De zorgplicht (Bbl art. 7.4) is **geen sluiproute** om eisen uit het Ascet-certificatieschema verplicht te stellen.
- Maatwerkvoorschriften mogen **niet** worden gebruikt om Ascet-certificatieschema-eisen alsnog bindend te maken.

Met andere woorden:

- **OD's mogen alleen de vormvereisten toetsen.**
- **OD's mogen niet de inhoud van het Ascet-certificatieschema handhaven.**
- **En OD's mogen het Ascet-certificatieschema niet gebruiken als publiekrechtelijke norm.**

Precies dat is de streep die de wetgever nu trekt.

Waarom dit zo belangrijk is

- **Rechtszekerheid:** bedrijven weten weer wat wettelijk verplicht is.
- **Scheiding van domeinen:** Arbo-normen blijven bij SZW; omgevingsnormen bij lenW/OD's.
- **Einde aan private normering via de achterdeur.**
- **OD's moeten hun handhavingspraktijk aanpassen** aan de wettelijke grenzen.

5. Oproep 1 aan certificaathouders: laat je niet onterecht sanctioneren op eisen uit het Ascet-certificatieschema

Hoewel de wettelijke kaders inmiddels glashelder zijn, blijkt in de praktijk dat **veel Omgevingsdiensten tóch handhaven op onderdelen van het Ascet-certificatieschema** wat dus buiten hun bevoegdheid valt.

Wat jij als certificaathouder moet doen wanneer een OD buiten haar mandaat treedt

1. *Blijf altijd professioneel en vriendelijk*
Maar wees tegelijk glashelder en standvastig. De wet staat aan jouw kant.
2. *Bied weerstand tegen onrechtmatige handhaving*
Wanneer een OD toetst op onderdelen van het Ascet-certificatieschema anders dan artikel 22, mag je dat direct en feitelijk benoemen.
3. *Verwijs naar Staatsblad 2025, 242*
Dit Staatsblad bevestigt expliciet dat OD's géén Arbo-normen mogen handhaven en géén bevoegdheid hebben over het Ascet-certificatieschema. Laat deze Asbest Dialoog zien. Overhandig desnoods een kopie.
4. *Laat jouw verweer opnemen in het handhavingsrapport*

Je hebt altijd het recht om jouw opmerkingen en verweren te laten vastleggen (Artikel 5:9, 4:7, 4:8 en 3:2 Awb). Zeg letterlijk: "Ik breng dit verweer in. Ik verzoek dat dit volledig wordt opgenomen in het verslag en dat u dit verweer inhoudelijk en onderbouwd bestrijdt." En laat opschrijven dat je de OD aansprakelijk stelt voor alle kosten als blijkt dat de OD geen gelijk heeft.

5. *Doe wat de OD van je verlangt* om het werkproces niet te lang op te houden.

6. *Schakel een bestuursrechtadvocaat in*

7. *Ga in bezwaar tegen elke sanctie buiten het OD-mandaat*

Boetes, lasten of rapportages die gebaseerd zijn op Arbo-normen of Ascet-certificatieschema-eisen vallen buiten de wettelijke bevoegdheid van de OD.

Bezwaar is dan niet alleen mogelijk — het is juridisch kansrijk.

Wat jij als certificaathouder moet doen wanneer een OD buiten haar mandaat treedt

1 Blijf altijd professioneel en vriendelijk

2 Bied weerstand tegen onrechtmatige handhaving

3 Verwijs naar Staatsblad 2025, 242

4 Laat jouw verweer opnemen in het handhavingsrapport en stel ze aansprakelijk

5 Doe wat de OD van je verlangt

6 Schakel een bestuursrechtadvocaat in

7 Ga in bezwaar tegen elke sanctie buiten het OD mandaat

6. Oproep 2 aan certificaathouders: help de praktijk zuiver maken

De afgelopen jaren zie ik een groeiend aantal signalen dat sommige Omgevingsdiensten buiten hun wettelijke boekje treden wanneer zij het Ascertain-certificatieschema toepassen. Zoals je in deze editie hebt gelezen: **OD's mogen uitsluitend en beperkt artikel 22 van het Ascertain-certificatieschema toetsen — niet de (inhoudelijke) rest van het Ascertain-certificatieschema.**

Toch bereiken mij voorbeelden waarin OD's:

- inhoudelijke Ascertain-certificatieschema -eisen beoordelen,
- risicoklassen ter discussie stellen,
- werkmethoden of processtappen corrigeren,
- of zelfs constatering doen die uitsluitend onder het Arbo-domein vallen.

Dat is niet alleen onwenselijk, maar ook juridisch onhoudbaar.

En precies daarom hebben ik jouw hulp nodig.

Stuur jouw voorbeelden naar asbestdialoog@gmail.com

Werk jij met een OD die:

- inhoudelijke eisen uit artikel 22 beoordeelt,
- risicoklasse of werkmethode "afkeurt",
- Arbo-normen handhaaft die niet via 4.54a doorwerken,
- of op een andere manier buiten het Ascertain-certificatieschema-mandaat treedt?

Stuur dan ook je voorbeeld in. Groot of klein, recent of ouder — alles helpt om het beeld scherp te krijgen.

Asbest Dialoog beschermt alle inzenders; geen enkele melding wordt herleidbaar gemaakt.

Waarom dit belangrijk is

Alleen met echte praktijkvoorbeelden kunnen we:

- patronen zichtbaar maken,
- OD's en beleidsmakers confronteren met feitelijke casuïstiek,
- en de sector helpen om de wettelijke scheiding tussen leefomgeving en arbeidsomstandigheden te herstellen.

De wet is helder. Nu moet de praktijk volgen. Jouw voorbeelden zijn daarbij onmisbaar.

7. Oproep aan juristen en advocaten die asbestinventariseerder en asbestsaneerders bijstaan bij zaken tegen een OD: Een volledige juridische uitwerking over de demarcatie van een OD is beschikbaar en opvraagbaar middels een mail aan asbestdialoog@gmail.com.

Bronvermelding

Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl):

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0041297>

Art. 7.9 Sloopmelding en indieningsvereisten

Art. 7.10 Nadere voorwaarden bij sloop

Art. 7.11 Wijziging nadere voorwaarden

Asbestverwijderingsbesluit 2005:

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0019316>

Art. 1 Begripsbepalingen

Art. 3 Verplichting tot inventarisatie

Art. 4 Uitzonderingen

Art. 7 Afvoer en opslag

Art. 8 Voorkomen nadelige gevolgen

Art. 16 Bevoegd gezag bij bouwwerken

Arbobesluit: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0008498/>

Art. 1.5a Certificatiestelsel

Art. 4.54a Volledige inventarisatie

Omgevingsbesluit (vervangt Bor):

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0041278>

Art. 13.5–13.10 Uitvoerings- en handhavingsbeleid, risicogericht toezicht

Bijlage VI Basistakenpakket Omgevingsdiensten

Staatsbladen en Staatscouranten

Stcrt. 2018, 68771 – Ascertain-certificatieschema

Stb. 2019, 155 – Wijziging Avb + Bouwbesluit

Stb. 2019, 178 – Inwerkingtreding art. 16 Avb

Stcrt. 2024, 34077 – Wijziging Ascertain-certificatieschema

Stb. 2025, 242 – Rol OD vs. SZW (zeer recent en expliciet)

Pels Rijcken-adviezen

17 juni 2019 – PRDF-2766323

16 december 2019 – PRDF-3138667

En heeft u ondertussen een relevante vraag t.b.v. BV Nederland, stel ze dan gerust via een persoonlijk bericht op mijn LinkedIn-account. Melders blijven altijd anoniem — dat was zo, en dat blijft zo.

Deze bijdrage is naar eer en geweten opgesteld en gebaseerd op de best beschikbare informatie. Toch kan er altijd een fout of onvolledigheid insluipen. Zie deze tekst daarom als een uitnodiging tot dialoog en correctie.

Ik draag geen aansprakelijkheid voor gevolgen van het gebruik van deze informatie.

Copyright free.